

فلسفه، ایدئولوژی و دروغ

دکتر داوری اردکانی کتاب «فلسفه، ایدئولوژی و دروغ» را در تفسیر سخن پایانی محاوره «فلسفه، سیاست و خشونت» دکتر نویشته است و به این جهت می توان آن را مجلد دوم کتاب «فلسفه سیاست و خشونت» خواند. نویسنده در پایان آن محاوره در پاسخ به این پرسش که فلسفه با یأس چه مناسبت دارد به قصد رد و انکار یأس و اینکه سخن من سخن یأس نیست بلکه پرسش از وضع کنونی اخلاق است، نوشته است: «یأس نه بلکه دروغ نگفتن به چشم و گوش و دل و جان» و این یعنی مأیوس نیستم اما می پرسم چرا نه صرفاً به یکدیگر بلکه به چشم و گوش و دل و جان خود دروغ می گویم. نویسنده در ابتدای مقدمه کتاب می نویسد: «این پاسخ که قدری متشابه و مبهم است به بحران اخلاق در زمان ما و انحطاطی که جهان را به خطر انداخته است باز می گردد. پس باید در توضیح آن سعی شود».

این کتاب شامل دو بخش با عناوین «ملاحظات درباره راستی و راستگویی» و «زبان، خاموشی و دروغ» است که هر یک از دو بخش شرح و توضیح و تفصیل مطالب بخش دیگر است. نویسنده با بیان اینکه کتاب را برای آنکه پژوهشی در راستگویی و دروغگویی باشد، نوشته است، می نویسد: «این یادداشتها با توجه به اینکه دروغ کاری بسیار عادی و شایع و همه جایی است و با این نگرانی که روابط آدمیان نمی تواند بر مبنای دروغ استوار شود، نوشته شده است ... مهم این است که از وخامت وضع بیگانگی و بی پناهی مردمان در جهان نیست انگار کنونی غافل نباشیم و دروغ و نفاق نالشی از این بیگانگی و بی پناهی و نیز گسیختگی پیوندها و پیمانها را ناچیز نینگاریم. شاید نتوان یک جهان بشری بدون دروغ ساخت اما همیشه و پیوسته در جهان پر از دروغ هم نمی توان به سر برد. اگر دروغ را نتوان به کلی از میان برداشت لااقل نباید بگذاریم که زشتی آن از یادها برود و امری عادی و مباح تلقی شود».

نویسنده در پایان مقدمه کتاب توضیح می دهد: «لحن نویسته در بعضی جاها تلخ است، اما این تلخی در جنب تعظیم به صدق و صدیقان نباید چندان ناگوار باشد. من چشم خود را به روی خوبیها و زیباییها نبسته ام و نمی خواهم همه از زشتی و پلشتی بگویم اما وقتی به جای دیدن و گفتن خوبیها و زیباییها، زشتیها و بدیها را زیبایی و خوبی می خوانند از یادآوری این تحریف و دروغ خودداری نباید کرد. دروغ وجود آدمی را تباه می کند و آینده زندگی را به خطر می اندازد. در جهان همیشه دروغ بوده است اما بنای جهان بر صدق و راستی استوار است. اگر صدق و صفا از میان برود و فراموش شود و دروغ زبان را و جان را به تسخیر درآورد، باید در انتظار فاجعه بود.»

بخش اول کتاب 10 فصل و بخش دوم 7 فصل دارد. عناوین 17 فصل کتاب عبارتند از: «دروغ چیست؟»، «دروغ و مصلحت و حقیقت»، «جایگاه دروغ در زبان»، «راستی و آزادی در سخن»، «گوینده سخن و قصد او»، «دروغ و مصلحت»، «فالش گوئی و فضیلت آزادی»، «سیاست و دروغ»، «دروغ در تبلیغات و تاریخ نویسی»، «مروری دوباره بر انواع دروغ و صور دروغگوئی؛ دروغ سازمان یافته» و بخش دوم: «دروغ در شعر و صدق در زبان اهل معرفت»، «راستی و مرگ»، «دروغ در عصر اطلاعات و وضع توسعه نیافتگی»، «دروغ سیاستمدار و دروغ دانشمند در سیاست و جامعه»، «دروغ در زبان غالب و در سخن قدرت»، «شعر، افشاگر جهان دروغ» و «اخلاق در ذیل سیاست». در پایان کتاب فهرست اعلام و فرهنگ اصطلاحات و تعییرات خاص آمده است.

کتاب «فلسفه، ایدئولوژی و دروغ» در شهریور سال 1392 در 282 صفحه و به شمارگان 1100 نسخه توسط انتشارات سخن منتشر شده است.